

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И
АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

СТУДИЈА

за утврдување на оправданоста за објавување јавен конкурс
за доделување дозвола за непрофитно радио на локално ниво,
на подрачјето на општина Струмица

Скопје,
јули 2018

Содржина

Вовед.....	4
Законска рамка за непрофитните радиостаници.....	6
Постојна понуда.....	8
Податоци за слушаноста.....	11
Потенцијална публика.....	12
Заклучоци.....	13

Вовед

Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги ја изработи оваа Студија за да ја утврди оправданоста за објавување јавен конкурс за доделување дозвола за радиоемитување, и тоа за непрофитна радиостаница на подрачјето на градот Струмица. Имено, Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги предвидува дека доколку согласно Планот за доделување и користење на радиофреквенциите се утврди дека има слободни радиофреквенции или капацитети, пред да објави јавен конкурс за доделување дозвола, Агенцијата е должна да изработи студија со која ќе утврди дали навистина постои оправданост за доделување дозвола за радиоемитување. Оправданоста, како што е посочено во Законот, треба да се утврди особено од аспект на исполнувањето на целта на овој закон и од аспект на потребите на публиката.

На 09.03.2018 година, во Агенцијата пристигна Барање (наш бр.08-1134/1) од Комисијата за односи со верските заедници и религиозни групи во кое наведуваат дека *„По пријавен интерес на верските заедници кои се регистрирани во Република Македонија, да имаат своја радиостаница која би зрчала национално по фреквенција или регионално, Ви го упатуваме ова барање да ни проследите информации во однос на постапката како би можело да се добие дозвола за радиоемитување“*. Во својот одговор до Комисијата (допис бр.08-1134/2 од 19.03.2018 година), меѓу другото, Агенцијата посочи и дека во неколку наврати дотогаш од страна на Агенцијата за електронски комуникации (АЕК) е известена дека слободни радиофреквенции за национално ниво и за подрачјето на градот Скопје нема и дека е потребно Комисијата прецизно да наведе за кое подрачје постои интерес, за да се утврди дали постои слободна фреквенција.

На 11.04.2018 година, со писмен допис (наш бр.08-1134/7 од 11.04.2018 година), Комисијата ја известува Агенцијата дека *“...нашиот интерес е за градот Струмица“*. Врз основа на ваквите сознанија, постапувајќи согласно одредбите на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, истиот ден Агенцијата побара од АЕК информација за можни слободни фреквенции за емитување радио на подрачјето на град Струмица, со начелни технички параметри врз основа на кои ќе се изработи техничко решение.

На 20.04.2018 година, АЕК ја известува Агенцијата (Известување наш бр.08-1134/9) дека *„врз основа на техничката анализа од страна на Секторот за радиокомуникации и најновите мерења во реонот на град Струмица, во пограничниот регион се регистрирани голем број на радиоемисии од соседните држави со значително високо ниво. Доколку идниот*

корисник се согласува на евентуална појава на интерференции од соседните држави, може да се определат начелни параметри според кои треба да се изработи техничко решение за покривање на градот Струмица и тоа:

- Мозни локации на предавател: Струмица споменик, Струмица баир, Струмица кале;
- Ефективна иззрчена моќност: 300 W;
- Фреквенција: 106.5 MHz.“

На 24.04.2018 година, Агенцијата побара од Комисијата информација дали се согласува за отворање радиостаница со наведените услови, односно со појава на интерференции од соседните држави.

Неколку месеци претходно, поточно во декември 2017 година, барање за доделување дозвола за радиоemitување на подрачјето на градот Струмица во Агенцијата имаше доставено и Здружението на граѓани „Радио Марија Македонија“ од Скопје (наш бр.03-5529/1 од 12.12.2017 година). Откако од страна на АЕК беше доставена информација дека „нема можност за определување на нова фреквенциска доделба“ (наш бр.03-5528/3 од 20.12.2017 година), Советот на Агенцијата донесе одлука (наш бр.08-485 од 26.12.2017 година) со која го одби писменото барање за донесување одлука за објавување јавен конкурс за доделување дозвола за радио emitување на подрачјето на Струмица.

На 24.04.2018 година, Агенцијата го извести Здружението на граѓани „Радио Марија Македонија“ од Скопје за новодобиените информации од АЕК и за тоа дека доколку се согласуваат за отворање радиостаница на подрачјето на Струмица со наведените услови, односно со појава на интерференции од соседните држави, можат да поднесат писмено барање до Агенцијата.

На 16.05.2018 година, Здружението на граѓани „Радио Марија Македонија“ од Скопје ја извести Агенцијата дека и покрај појавата на интерференции од соседните држави во ова подрачје, тие се заинтересирани за добивање дозвола за радиоemitување.

Имајќи го предвид сето ова, Агенцијата ја изработи оваа студија за да ја утврди оправданоста за објавување јавен конкурс за локално радио во Струмица, притоа анализирајќи неколку важни аспекти, како што се програмската понуда на постојните радиостаници на ова подрачје, нивната слушаност во 2017 година, како и потенцијалната публика. Во последниот дел од студијата се претставени заклучоците од целокупната анализа.

1. Законска рамка за непрофитните радиостаници

Во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр.184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 142/16 и 132/17) е утврдено дека *„непрофитна радиодифузна установа може да се основа само за радио емитување и тоа од страна само на образовни, културни и други установи и здруженија на граѓани и фондации со цел за да се задоволат потребите и интересите на специфични целни групи“.*

Во Барањето од Здружението „Радио Марија Македонија“ е наведено дека тоа е *„...невладина, непрофитна и непартиска организација на граѓани кои споделуваат христијански вредности, христијанска култура и поглед на свет. Основна дејност на Здружението е пренесување на евангелската радосна вест преку радио на територијата на Република Македонија... „Радио Марија Македонија“ е дел од „Светското семејство на Радио Марија“ составено од 80 радија низ целиот свет, формирани од истоимените здруженија, а емитуваат програма на околку 80 јазици. Голема чест и признание е што и Македонија е дел од ова Семејство, а македонскиот јазик е еден од јазиците застапени во „Светското семејство на Радио Марија“.* Понатаму во Барањето стои дека ова радио започна да емитува програма како интернет радио на 8 декември 2014 година, *„со што на некој начин се покажа подготвеноста за постоење на ваков вид на радио кое недостасува во македонскиот етер.“*

Важноста на непрофитните медиуми и нивната цел да ги задоволат медиумските потреби на помали специфични целни групи или заедници коишто не можат да се задоволат преку програмските содржини што се емитуваат на јавниот радиодифузен сервис и на комерцијалните радиостаници се потенцирани и во Стратегијата за развој на радиодифузната дејност за периодот од 2013 до 2017¹ година, во која Агенцијата (тогашен Совет за радиодифузија) предвиде изработка на посебен документ во кој акцент ќе биде ставен на радиото на заедницата. Овој документ, насловен „Концепт за развој на непрофитните радиодифузни установи²“, Агенцијата го изработи во декември 2015 година, а неговата цел е, од една страна, пошироко да ја пренесе информацијата за постоењето на третиот радиодифузен сектор, а од друга страна да ги поттикне институциите и органите

¹ Документот е достапен на веб страницата на Агенцијата на следниот линк: <http://avmu.mk/wp-content/uploads/2017/05/Predlog-Strategija-i-Akciski-plan.pdf>

² Документот е достапен на веб страницата на Агенцијата на следниот линк: <http://avmu.mk/wp-content/uploads/2017/05/Koncept-za-razvoj-na-neprofitnite-R.-ustanovi.pdf>

во државата да осмислат и предвидат мерки со кои ќе се помогне неговиот развој. Тој, меѓу другото, содржи податоци за почетоците и досегашниот развој на непрофитниот сектор во Република Македонија, начинот на кој тој е уреден во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, како и за правците за можен развој на непрофитните радиостаници.

Во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги се содржани и неколку посебни одредби коишто го уредуваат работењето на овие субјекти:

- ❖ Дозволата за радио емитување на непрофитните радиодифузни установи се доделува за временски период од девет години со можност за продолжување на истата (член 79 став 1);
- ❖ Непрофитните радиодифузни друштва имаат најнизок коефициент (0,25) при пресметување на надоместокот за дозволата за радиоемитување (член 80 став 2);
- ❖ Непрофитните радиодифузни установи се должни да емитуваат најмалку четири часа дневно програма на радио (член 90 став 5);
- ❖ Во програмите на непрофитните радиодифузни установи не е дозволено користење на телефонски услуги со додадена вредност (член 93 став 2);
- ❖ Не е дозволено да се емитува рекламирање во програмите на непрофитните радиодифузни установи (член 99 став 7).

2. Постојна понуда

Дозвола да емитуваат радиопрограма на локално ниво на подрачјето на општина Струмица имаат два комерцијални радиодифузери - Трговското радио-дифузно друштво ЕКСПРЕС-РАДИО ДООЕЛ Струмица и Трговското радиодифузно друштво ХИТ РАДИО ДООЕЛ Струмица.

Според структурата на вкупно емитуваната музика по вид и жанр во текот на една седмица, **РА Експрес е музичко-говорно радио од општ формат**, односно програмски сервис кај кој емитуваната музика е од различни музички жанрови и ниту еден од нив не е застапен со повеќе од 70% во вкупно емитуваната музика. **РА Хит, пак, е музичко радио од специјализиран формат**, односно програмски сервис кај кој еден музички жанр е застапен со најмалку 70% во вкупно емитуваната музика во текот на една недела. Имено, кај оваа радиостаница доминантна е поп музиката (диско, хип хоп, поп рок, ритам и блуз (R&B), соул, фанк, рап, реге, ска, даб итн.), со учество од 71% во вкупно емитуваната музика.

Неделно, двете радиостаници заедно емитуваат музика во времетраење од 269 часа и 30 минути. Поточно, РА Експрес емитува 131 час (91,6% од планираната неделна програма), од коишто 19% е народна и 81% забавна, а РА Хит 138 часа и 30 минути (96,5% од планираната неделна програма), од која 5% е народна и 95% е забавна. **Ниту една радиостаница не емитува класична и/или духовна музика.**

Структура на планираната музика (неделно)

Вид	Жанр	Времетраење (%)	
		РА Експрес	РА Хит
Народна	Традиционална	8%	1%
	Етно/World music		
	Новосоздадена народна музика	11%	4%
	Вкупна народна музика	19%	5%
Популарна (забавна)	Поп	57%	71%
	Џез		1%
	Блуз		1%
	Рок/Рок енд рол	15%	20%
	Електронска музика/техно	9%	2%
	Вкупна забавна музика	81%	95%
Класична			
Духовна			
Вкупна музика		100%	100%

Најголем дел од музиката којашто тие ја емитуваат е на македонски јазик. Имено, кај РА Експрес дури половина од емитуваната музика е на македонски јазик, а кај РА Хит 40%.

Позначајно учество во вкупно емитуваната музика на програмскиот сервис на РА Експрес има и музиката на хрватски јазик (20%), а кај РА Хит музиката на српски јазик (25%).

Структура на музиката по јазик

јазик	РА Експрес	РА Хит
македонски	50%	40%
албански	-	-
српски	15%	25%
турски	-	-
ромски	-	-
влашки	-	-
бошњачки	1%	-
хрватски	20%	15%
словенечки	-	-
англиски	10%	20%
француски	1%	-
шпански	1%	-
португалски	-	-
други јазици	2%	-

Говорните содржини кај двете радиостаници се емитуваат на македонски јазик. Од вкупно 168 часа неделна програма колку што емитува секоја од нив, говорниот дел кај РА Експрес е со времетраење од 12 часа (18,4% од планираната неделна програма), а кај РА Хит со времетраење од пет часа (3,5% од планираната неделна програма).

Од говорните содржини на РА Експрес, седум часа неделно се аудио програми коишто исполнуваат информативна функција, еден час програми кои исполнуваат образовна функција и четири часа програми кои исполнуваат забавна функција. Најзастапен вид програма се вестите, односно ТВ дневниците (пет часа неделно).

Во табелата подолу е преставена структурата на говорните содржини само на РА Експрес, бидејќи кај РА Хит тие учествуваат со 3,5% во вкупно емитуваната програма во текот на една недела, па затоа оваа радиостаница нема обврска до Агенцијата да доставува податоци за времетраењето на видовите програми.

Структура на говорниот дел на програмата во текот на една недела – РА Експрес

	Видови програма	Времетраење по вид програма (часови и минути)
		РА Експрес
Информативна функција	Вести/ТВ дневници	05:00
	Актуелно-информативна програма	
	Актуелно-информативна програма со документаристички пристап	
	Актуелно-информативна говорна шоу програма	
	Преноси или снимки од седници на органите на власта	
	Преноси или снимки од општествено-политички настани	
	Информативни магазини	
	Специјализирани информативни емисии	
	Информативно-забавна програма	01:00
	Инфо-сервис	00:30
	Информативна програма од областа на уметноста, културата и хуманистичките науки	00:30
	Друга информативна програма	
Образовна функција	Образовна програма	00:30
	Образовно-забавна програма	
	Образовно-забавна програма за физичка култура и рекреација	
	Документарна програма	00:30
	Документарно-забавна програма	
	Образовна програма од областа на уметноста, културата и хуманистичките науки	
	Документарна програма со религиозна тематика	
	Друга образовна програма	
Забавна функција	Забавно-информативна	01:00
	Забавна говорна шоу програма	01:30
	Забавно-образовна програма	
	Забавно-документарна програма	
	Програми со хороскоп/тарот/јасновидци или толкување соништа	
	Спортска програма (пренос или снимка од спортски натпревари или настани и спортски магазини)	01:30
	Радио драма (серии, серијали, хумор и сатира)	
	Музичка програма (музичко-говорни програмски целини, снимки и преноси од концерти, музички фестивали, опера и слично, музички спотови, музичка реалистична програма)	
	Игри (натпревари со ниска продукциска вредност, натпревари со висока продукциска вредност, квизови, игри на среќа и наградни игри)	
	Друга забавна програма	
	вкупно	12:00

3. Податоци за слушаноста на постојните радиостаници

По нарачка на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, податоците за слушаноста на радиостаниците во 2017 година ги обезбеди истражувачката агенција Маркет Вижн од Скопје. Според истражувањето³, РА Хит имала речиси четири пати повисок просечен дневен досег⁴ од РА Експрес, односно на прашањето „Кои радиостаници ги слушавте вчера подолго од една минута“, 10,23% од испитаниците одговориле дека ја слушале РА Хит, а само 2,66% РА Експрес.

Највисок просечен дневен досег РА Хит имала во четвртиот квартал од годината (13,64%), а РА Експрес во периодот јануари-април (4,55%).

Што се однесува до просечниот неделен досег⁵, кај радиостаницата Хит тој бил највисок во периодот јули-септември (18,18%), а кај Експрес во периодот јули-септември и октомври-декември (7,58%).

Просечен дневен и неделен досег во 2017 година

	просечен дневен досег		просечен неделен досег	
	РА Експрес	РА Хит	РА Експрес	РА Хит
јануари-април	4.55%	6.06%	6,06%	10,61%
мај-јуни	3.03%	10.61%	6,06%	13,64%
јули-септември	1.52%	10.61%	7,58%	18,18%
октомври-декември	1.52%	13.64%	7,58%	16,67%

³ Податоците се достапни на следниот линк: http://avmu.mk/wp-content/uploads/2018/01/1AVMU-Godishen_izveshtaj-doseg-2017.pdf

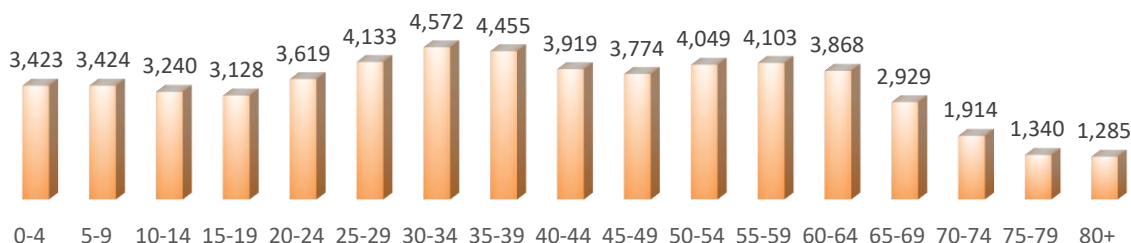
⁴ Просечниот дневен досег е пресметан како однос помеѓу бројот на испитаници што ја слушале радиостаницата подолго од една минута во претходниот ден и вкупната популација на подрачјето на коешто таа емитува програма

⁵ Просечниот неделен досег е пресметан како однос помеѓу бројот на испитаници што ја слушале радиостаницата подолго од една минута во претходната седмица и вкупната популација на подрачјето на коешто таа емитува програма

4. Потенцијална публика

Публиката на којашто овие радиостаници им ги нудат своите програмски содржини ја сочинуваат вкупно 57.175 жители, и тоа 28.547 мажи и 28.628 жени. Од нив, гледано по старосни групи од по пет години, најбројни биле лицата на возраст од 30 до 34 години (4.572 жители) и лицата од 35 до 39 години (4.455 жители). Податоците за бројот на населението се преземени од Државниот завод за статистика на Република Македонија⁶ и истите се од 31.12.2016 година.

Број на население според старосни групи од по пет години

Од аспект на националната припадност, според Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија од 2002 година⁷, етничката структура на населението во општина Струмица е следна:

- Македонци - 50.258,
- Турци - 3.754,
- Срби - 185,
- Роми - 147,
- Бошњаци - 6,
- Албанци - 3
- Власи - 3,
- Останати - 320

⁶ Податоците се достапни на следниот линк:

http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_Naselenie_ProcenkiNaselenie/126_Popis_Op_s_NasPolStar3112_mk.px/?rxid=d7137cf6-7390-42c8-876c-1d437c0310e6

⁷ Публикацијата е достапна на следниот линк: <http://www.stat.gov.mk/Publikacij/knigaXIII.pdf>

5. Заклучоци

Во Република Македонија постојат само три непрофитни радиостаници и сите три се наменети за студентската популација. Едната од нив емитува програма на подрачјето на град Скопје, втората на подрачјето на Битола и третата на подрачјето на Штип.

На територијата на Струмица, покрај комерцијалните радиостаници на државно ниво и радио програмските сервиси на јавниот радиодифузен сервис, програма емитуваат и две комерцијални радиостаници (едната е музичко говорно радио од општ формат, а втората музичко радио од специјализиран формат).

Како што е наведено во Барањето што во март 2018 година до Агенцијата го достави Комисијата за односи со верските заедници и религиозни групи, одредени верски заедници кои се регистрирани во Република Македонија пројавиле интерес да имаат своја радиостаница, којашто би емитувала содржини *„...во насока на остварување на меѓународното загарантирано право на слобода на вероисповед, како и во интерес на запазување на верскиот соживот, толеранцијата и градење мост меѓу различните заедници кој е од општ јавен интерес на граѓаните на Република Македонија...“*.

Наодите од оваа студија покажаа дека постои оправданост за објавување јавен конкурс за доделување дозвола за непрофитно радио на локално ниво, на подрачјето на општина Струмица, кое ќе емитува:

- Програма со духовна содржина составена од образовни, културни, социјални и уметнички содржини;
- Духовна музика; и
- Најмалку 10% од вкупната програма во текот на една недела да бидат говорни содржини.